

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja kuntoutusrahalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslakia ja kuntoutusrahalakia muutettavaksi siten, että sairausvakuutuksen päivärahojen sekä kuntoutusrahan vähimmäismäärää korotettaisiin. Esityksen mukaan äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan sekä erityis- hoitorahan vähimmäismäärä nousisi 10,09 eurosta 11,45 euroon. Vastaava korotus ehdotetaan tehtäväksi myös sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan vähimmäismäärään. Lisäksi esityksen mukaan vanhempainpäivärahat määräytyisivät sairauspäivärahan tavoin laissa säädetyissä tilanteissa myös työttömyysturvaetuuksien perusteella. Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen sekä kuntoutusrahalain mukaisen kuntoutusrahan määräytymisperusteita tarkistettaisiin myös siten, että ehdotettujen uusien työttömyysturvalain ja julkisesta työvoimapalvelusta annettavan lain säännökset otettaisiin huomioon siten, että

sairausvakuutuslain mukaisiin päivärahaetuuksiin ei maksettaisi korotettua ansio-osaa. Toisaalta sairausvakuutuslainsäädäntöön sisältyvät viittaussäännökset esitetään tarkistettavaksi.

Sairausvakuutuksen lääkekorvauksien omavastuuosuuksia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että peruskorvattavien lääkkeiden kertaomavastuuosuus nousisi 8,41 eurosta 10 euroon ja erityiskorvattavien lääkkeiden kertaomavastuuosuus 4,20 eurosta viiteen euroon. Lisäksi lääkkeiden vuotuinen omavastuuraja nousisi 594,02 eurosta 630 euroon.

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen määräytyminen ja vähimmäismäärän korottaminen

Sairausvakuutuslain (364/1963) 14 §:n perusteella sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden aiheuttaman ansionmenetyksen korvaamiseksi suoritetaan vakuutetulle sairauspäivärahaa sekä raskauden ja synnytyksen johdosta äitiysrahaa sekä lapsen tai ottolapsen hoidon johdosta isyys- tai vanhempainrahaa. Lisäksi sikiön kehitykselle tai raskaudelle aiheutuvan vaaran johdosta vakuutetulla voi olla oikeus erityisäitiysrahaan sekä sairaan lapsen hoitoon tai kuntoutukseen osallistumisen johdosta erityishoitorahaan.

Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen tarkoituksena on korvata vakuutetulle sairaudesta, raskaudesta tai lapsen hoidosta aiheutunutta ansionmenetystä. Päivärahat määrättyvät lähtökohtaisesti vakuutetun työtulojen perusteella. Sairausvakuutuksen työtulon käsite on säädetty lain 16 §:ssä. Päiväraha vahvistetaan ensisijassa työkyvyttömyyden tai vanhempainpäivärahakauden alkamista edeltäneenä vuonna toimitetussa verotuksessa todettujen työtulojen perusteella. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vuonna 2003 alkavan päivärahan määrä määräytyy vuoden 2001 työtulojen perusteella. Tietyissä tilanteissa päiväraha voidaan vahvistaa päivärahakauden alkamista edeltäneiden kuuden kuukauden tulojen perusteella siten kuin sairausvakuutuslain 17 §:ssä ja sairausvakuutusasetuksen 10 §:ssä säädetään.

Sairausvakuutuslain 18 a ja b §:ssä on erityissäännökset työttömien, opiskelijoiden ja kuntoutuksessa olevien sekä pienituloisten ja tulottomien vakuutettujen osalta. Vakuutettu, joka on työkyvyttömyyttä edeltäneen neljän kuukauden aikana saanut työttömyyspäivära-

haa, työmarkkinatukea taikka koulutustukea työvoimakoulutuksen aikana, on oikeutettu saamaan sairauspäivärahana vähintään 86 prosenttia saamansa etuuden määrästä. Vanhempainpäivärahoja ei voida voimassa olevan lain perusteella määrittää mainittujen työttömyysetuuksien perusteella. Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha voidaan vahvistaa 18 a §:n 2 ja 3 momentin tarkoittamissa tilanteissa myös opinto- ja kuntoutusetuuksien perusteella.

Mikäli vakuutetulla ei ole ollut työtuloja eikä tämä ole ollut oikeutettu sairausvakuutuslain 18 a §:ssä lueteltuihin etuuksiin, voidaan vakuutetulle sairauspäivärahaa maksaa vähimmäismääräisenä siten kuin sairausvakuutuslain 18 b §:ssä säädetään. Sairauspäivärahan vähimmäismäärä on 10,09 euroa. Vähimmäismääräiseen päivärahaan on oikeus vakuutetulla, jonka työkyvyttömyys on jatkunut vähintään 55 päivää. Kuntoutusrahan vähimmäismäärä on samansuuruinen kuin sairausvakuutuksen sairauspäiväraha. Äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärästä säädetään sairausvakuutuslain 22 ja 23 e §:ssä. Kaikkien mainittujen päivärahojen vähimmäismäärä on 10,09 euroa.

Sairausvakuutuslain mukaisten vanhempainpäivärahojen vähimmäismäärä on ollut samalla tasolla vuodesta 1996 lukien. Lapsiperheiden aseman parantamiseksi ja kustannustason nousun vuoksi esityksessä ehdotetaan, että sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen vähimmäismäärä korotettaisiin 11,45 euroon. Vastaava korotus koskisi myös kuntoutusrahan vähimmäismäärää.

Sairausvakuutuslain 18 a §:n tarkoituksena on muun muassa turvata ennen työkyvyttömyyttä työttömänä olleelle vakuutetulle vähintään hänelle maksettua työttömyysturvetuutta vastaava toimeentulo myös työkyvyttömyysaikana. Vastaavaa turvaa perheellä ei ole ollut vanhempainpäivärahojen osalta.

Tarkoituksenmukaista olisi, että vanhempainpäivärahat määräytyisivät vastaavien periaatteiden mukaan kuin sairauspäiväraha siinä tilanteessa, että vakuutettu on ollut oikeutettu työttömyysturvalainsäädännön mukaiseen etuuteen ennen päivärahakauden alkamista. Tämän vuoksi sairausvakuutuslain 22 ja 23 e §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä erityishoitorahan määrä voisi määräytyä vastaavasti kuin sairauspäiväraha työttömyysetuuksien perusteella siten kuin 18 a §:n 1 momentissa säädetään. Näin perhevapaalle jäävän työttömänä olleen pienen lapsen vanhemman toimeentulo pysyisi vähintäänkin samalla tasolla kuin työttömyysajalla.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävän hallituksen esitys työttömyysturvalaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Kyseisessä hallituksen esityksessä esitetään työttömyysturvalainsäädäntöä muutettavaksi muun muassa siten, että työttömyysetuuksista säädetään mahdollisuuksien mukaan yhtenäisesti yhdessä laissa. Esitykseen liittyy kiinteästi hallituksen esitys laiksi julkisesta työvoimapaivärahasta ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Nykyisen 18 a §:n 1 momentin tyhjentyvään luetteloon sisältyvistä etuuksista ehdotetaan jatkossa säädettäväksi joko työttömyysturvalaissa tai julkisesta työvoimapaivärahasta annettavassa laissa. Tarkoituksenmukaista on, että mainitun sairausvakuutuslain säännöksen lakiviittaukset esitetään tarkistettavaksi uutta lainsäädäntöä vastaavaksi. Ehdotettu muutos olisi tekninen.

Säännöstekstin yksinkertaistamiseksi viittauksessa työttömyysturvalakiin on käytetty hyväksi ehdotetun työttömyysturvalain määritelmiä. Työttömyysetuudella tarkoitetaan mainitun lain 1 luvun 5 §:n 1 kohdassa työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea ja kouluspäivärahaa. Saman säännöksen 2 kohdan mukaan työttömyyspäivärahalla tarkoitetaan puolestaan palkansaajalle ja yrittäjälle myönnettävää peruspäivärahaa ja ansiöpäivärahaa sekä työttömyyspäivärahana myönnettävää kouluspäivärahaa. Vastaavalla tavalla on tarkistettu 28 a §:n säännöstä.

Edellä mainittujen hallituksen esitysten mukaan nykyinen Koulutus- ja erorahaston

myöntämä eroraha liitettäisiin osaksi työttömyysturvajärjestelmää siten, että tietyin edellytyksin ansiöpäivärahaan maksettaisiin korotettua ansio-osaa. Vastaavasti erorahan aikuiskoulutuslisä korvattaisiin maksamalla työvoimakoulutuksen ansiotuki ja työttömien kouluspäiväraha koulutuksen ajalta vastaavalla tavalla korotettuna. Myös lisäpäiviltä maksettavaa ansiöpäivärahaa korotettaisiin työhistorian pituuden perusteella. Tarkoituksena on, ettei sairausvakuutuslain mukaisen päivärahahan perusteena käytettäisi etuuksia, jotka sisältävät korotetun ansio-osan, vaan päiväraha perustuisi aina pääsäännön mukaan määräytyvään ansiöpäivärahaan tai peruspäivärahaan. Näin ollen 18 a §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäviksi uudet 4 ja 5 kohdat. Viittaussäännösten johdosta korotusosan jääminen pois päivärahahan perusteesta koskisi ansiöpäivärahan lisäksi myös kouluspäivärahaa ja koulutustukea. Muilta osin säännöksen sisältö vastaisi aiempaa säännöstä.

Kuntoutusrahalakiin ehdotetaan tehtäväksi uuden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoimapaivärahasta annettavan lain säätämisestä aiheutuvat tekniset tarkistukset lakiviittauksiin. Kuntoutusrahalain 15 §:ssä olevan viittaussäännöksen vuoksi sairausvakuutuslain 18 a §:ään ehdotetut muutokset vaikuttavat vastaavasti myös kuntoutusrahan määrittämiseen. Kuntoutusrahalain 11 §:n sanamuoto tarkistetaan vastaamaan voimassa olevaa soveltamiskäytäntöä.

Lääkekorvausten omavastuuosuudet ja niiden tarkistaminen

Sairausvakuutuslain lääkekorvausjärjestelmässä on kolme korvausluokkaa: peruskorvausluokka sekä kaksi erityiskorvausluokkaa. Korvaustasot on pyritty porrastamaan lääketieteellisin perustein sairauden vaikeusasteen ja lääkehoidon välttämättömyyden mukaan. Kun lääkkeelle on vahvistettu kohtuullinen tukkuhinta, kuuluu lääke automaattisesti vähintään peruskorvausluokkaan. Peruskorvausluokkaan kuuluvista lääkeostoista lääkkeen käyttäjä maksaa 8,41 euron ostokertakohtaisen omavastuun lisäksi 50 prosentin suuruisen omavastuuosuuden ylittävistä kustannuksista.

Lääkekustannuksista suoritettava erityis-

korvaus on 75 prosenttia 4,20 euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta, kun kysymyksessä on vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoidossa tarvittava välttämätön lääke, tai 100 prosenttia 4,20 euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta, kun kysymyksessä on vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoidossa tarvittava vaikutustavataan korvaava tai korjaava välttämätön lääke. Erityiskorvausluokkiin kuuluvat sairaudet ja lääkeaineet määrätään valtioneuvoston asetuksella. Saadaksesen lääkkeensä erityiskorvattuna, potilaan on osoitettava lääkärinlausunnolla sairaus ja lääkehoidon tarve.

Kunkin korvausluokan kiinteä omavastuuosuus on ostokertakohtainen eli yhdellä kertaa ostamistaan saman korvausluokan lääkkeitä potilas maksaa vain yhden omavastuun. Yhdellä kertaa lääkkeitä korvataan pääsääntöisesti enintään kolmen kuukauden hoitoa vastaava määrä.

Lisäksi lääkekorvausjärjestelmään sisältyy vakuutetun vuotuisten lääkekustannusten enimmäismäärä, josta säädetään sairausvakuutuslain 9 §:n 6 momentissa. Lääkekustannusten vuotuinen omavastuuraja otettiin käyttöön vuonna 1986. Sen tarkoitus oli keventää lääkkeitä aiheutuvaa kustannustaakkaa poikkeuksellisissa tapauksissa, esimerkiksi harvinaisten sairauksien tai erityisen kalliiden lääkehoitojen yhteydessä. Sen avulla haluttiin myös vähentää paineita ottaa erityiskorvausluokkiin lisää sairauksia. Kaikkien korvattavien lääkkeiden, perusvoiteiden ja kliinisten ravintovalmisteiden korvaamatta jääneiden kustannusten ylittäessä vuotuisen omavastuun, potilas voi saada ylimenevältä osalta lisäkorvausta.

Nykyisin voimassa oleva vuotuinen omavastuuraja säädettiin vuonna 1993 3 100 markaksi. Tätä määrää tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksillä ja vuonna 2002 se on 594,02 euroa (3 532 markkaa). Vakuutetulla on sairausvakuutuslain mukaan oikeus lisäkorvaukseen, kun vuotuinen omavastuuraja ylittyy 16,82 eurolla. Lisäkorvaus kattaa kaikki vuotuisen omavastuun yli menevät korvattavien lääkkeiden tarpeelliset kustannukset kalenterivuoden loppuun.

Suurin osa sairausvakuutuksen korvaamista resepteistä kuuluu peruskorvausluokkaan. Vuonna 2000 peruskorvattujen reseptien

osuus korvatuista resepteistä oli noin 70 prosenttia. Alempaan erityiskorvausluokkaan kuului noin viidennes ja ylempään erityiskorvausluokkaan yhdeksän prosenttia resepteistä. Maksetuista korvauksista peruskorvausten osuus oli 37 prosenttia, alemman erityiskorvausluokan 28 prosenttia ja ylempään erityiskorvausluokan 29 prosenttia. Lisäkorvausten osuus maksetuista korvauksista oli kuusi prosenttia.

Vuonna 2000 vuotuinen omavastuuraja ylittyi noin 115 000 vakuutetulla ja seuraavana vuonna jo noin 123 000 vakuutetulla. Lisäkorvaukseen oikeutettujen määrä on kasvanut noin seitsemällä prosentilla vuodessa. Järjestelmää alun perin luotaessa 1980-luvulla tavoitteena oli korvata vakuutetuille poikkeuksellisen suuret vuotuiset kustannukset ja raja asetettiin siten, että sen arvioitiin ylittävän enimmillään noin 40 000 vakuutettua vuodessa. Huomattava osa nykyisen vuotuisen omavastuurajan ylittävistä ylittää sen muutamalla kymmenellä eurolla.

Lääkekorvausten ostokertakohtaiset omavastuuosuudet ovat olleet samansuuruiset vuoden 1994 alusta lukien. Ostokertakohtaisia omavastuuosuuksia ei ole korotettu kansaneläkeindeksillä vastaavasti kuten lääkkeiden vuotuista omavastuurajaa. Kyseisenä ajanjaksona vuotuinen omavastuuraja on noussut kansaneläkeindeksin kehityksen mukaisesti 13,9 prosenttia. Mikäli ostokertakohtaiset omavastuuosuudet olisivat myös sidottu kansaneläkeindeksin kehitykseen, ostokertakohtaiset omavastuuosuudet olisivat vuonna 2003 arvion mukaan peruskorvattavissa lääkkeissä 9,75 euroa ja erityiskorvattavissa lääkkeissä 4,87 euroa. Vuotuinen omavastuuraja olisi 604,27 euroa.

Sairausvakuutuksen menot rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen sairausvakuutusmaksuilla, valtion osuuksina vähimmäisetuuksista sekä erityistuotoilla. Sairausvakuutuksen menot suoritetaan sairausvakuutusrahastosta, johon kerätään vakuutettujen vakuutusmaksut ja työnantajien sairausvakuutusmaksut. Vuositason maksuvalmiuden turvaaminen edellyttää rahastolta määrättyä vähimmäistasoa. Mikäli vähimmäismäärää ei saavuteta, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista. Valtio turvaa lisäksi rahaston maksuvalmiuden kunakin ajankohtana. Vielä

vuonna 2003 on myös mahdollisuus rahoittaa sairausvakuutuksen menoja rahastosiirrolla kansaneläkerahastosta. Koska sairausvakuutuksen vakuutusmaksutuotot eivät riitä menojen kattamiseen, valtio maksaa lisäksi sairausvakuutusrahastoon takuusoritusta, jonka arvioidaan olevan vuonna 2003 noin 630 miljoonaa euroa, joka on noin 20 prosenttia sairausvakuutuksen menoista.

Lääkekustannukset ja niistä maksettavat korvaukset ovat kasvaneet paljon nopeammin kuin kansantalouden tuottavuus. Kasvu on viimeisten vuosien aikana ollut noin 10 prosenttia vuodessa. Vuonna 2001 sairausvakuutuksesta suoritettiin 3,4 miljoonalle vakuutetulle lääkekorvauksia yhteensä lähes 770 miljoonaa euroa. Korvausmenot kasvoivat aikaisempia vuosia nopeammin. Kasvu oli yli 90 miljoonaa euroa eli noin 13 prosenttia vuoteen 2000 verrattuna. Vuonna 2002 lääkekorvausmenojen arvioidaan nousevan yli 840 miljoonaan euroon ja vuonna 2003 korvausmenojen on arvioitu olevan yli 910 miljoonaa euroa.

Lääkekustannusten kasvun hillitsemiseksi on käytettävistä periaatteissa kolme keinoa eli vaikuttaminen lääkkeiden hinnanmuodotukseen, lääkemääräyskäytäntöön ja potilaiden maksettavaksi jääviin kustannuksiin. Lääkkeiden hintakilpailun lisäämiseksi parhaillaan suunnitellaan geneerisen substituutioon käyttöönottoa. Kiinteät ostokertakohtaiset omavastuuosuudet ovat pysyneet samalla tasolla lähes kymmenen vuotta. Tämä on kasvattanut pienten korvausten osuutta, koska lääkkeiden kustannustaso on noussut ja kiinteät omavastuuosuudet ovat säilyneet muuttumattomina.

Valtiontaloudellista syistä ja sairausvakuutuksen rahoitustilanne huomioon ottaen ehdotetaan, että peruskorvattavien lääkkeiden ostokertakohtainen omavastuuosuus korotettaisiin 10 euroon nykyisestä 8,40 eurosta sekä erityiskorvattavien lääkkeiden omavastuuosuudet korotettaisiin 4,20 eurosta viiteen euroon. Peruskorvattavien sekä erityiskorvattavien lääkkeiden korvaustasot eli 50, 75 ja 100 prosenttia säilyisivät esityksen mukaan nykyisellään. Lisäksi lääkkeiden vuotuinen omavastuuraja korotettaisiin nykyisestä 594,02 eurosta 630 euroon.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Päivärahojen vähimmäismäärien korottaminen ehdotuksen mukaan lisäisi sairausvakuutuksen menoja 5,6 miljoonalla eurolla siten, että vähimmäismääräisten vanhempainpäivärahojen tasokorotuksen vuoksi menot kasvaisivat 4,5 miljoonalla eurolla ja sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan osalta 1,1 miljoonalla eurolla. Vanhempainpäivärahojen osalta ehdotetut päivärahojen määrätymisperusteiden muutokset siten, että äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä erityishoitoraha voisi laissa säädetyissä tilanteissa määrättyä myös vakuutetun saamien työttömyysetuuksien perusteella, lisäisi sairausvakuutuksen menoja neljällä miljoonalla eurolla. Sairausvakuutuksen päivärahajärjestelmän kehittäminen lisäisi siten sairausvakuutuksen kustannuksia arviolta yhteensä noin 9,6 miljoonalla eurolla vuonna 2003.

Sairausvakuutuksen lääkekorvausten omavastuuosuuksien tarkistaminen vähentäisi vuonna 2003 sairausvakuutuksen menoja arviolta noin 16,9 miljoonalla eurolla vuodessa.

Esityksessä sairausvakuutuslakia ja kuntoutusrahakia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että niiden säännökset vastaavat uudistettavaa työttömyysturvalainsäädäntöä. Työttömyysturvalainsäädännön uudistamisen yhteydessä työttömyyseläke siirretään osaksi työttömyysturvaa siten, että lisäpäiväoikeus jatkuu 65 ikävuoteen saakka. Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan työttömyysturvan lisäpäivien saajista 13 prosenttia joutuu sairauden takia sairauspäivärahalle ja neljä prosenttia kuntoutusrahalle. Uudistuksen lisämenot vaikuttavat ensimmäisen kerran sairausvakuutuksen menoihin vuonna 2009. Arvion mukaan sairausvakuutuksen menot kasvaisivat vuonna 2009 0,7 miljoonalla eurolla. Uudistus on täysimääräisesti voimassa vuonna 2013. Arvion mukaan sairauspäiväraha- ja kuntoutuspäivärahamenot lisääntyisivät noin 13 miljoonalla eurolla vuodessa. Ehdotus on myös osa hallituksen 13.11.2001 tukemaa työeläkkeiden, työttömyysturvan ja työvoimapolitiikan kehittämistä koskevaa kokonaisuutta.

3. Esityksen vaikutukset etuuden-saajiin

Äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä on ollut 10,09 euroa (60 markkaa) päivässä vuodesta 1996 lukien. Sairauspäiväraha ja kuntoutusrahan vähimmäismäärä on ollut niinkään 10,09 euroa huhtikuun alusta 2002 voimaan tulleiden lainmuutosten seurauksena. Aikaisemmin vakuutetulle voitiin suorittaa tarveharkintaista enintään 10,09 euron suuruista päivärahaa. Ehdotettu tasokorotus korottaisi vähimmäispäivärahan määrää 1,36 eurolla, jolloin vähimmäispäivärahan kuukausimäärä nousisi 252 eurosta 286 euroon. Vähimmäismääräistä vanhempainpäivärahaa suoritetaan noin 25 prosentille äideistä ja kolmelle prosentille isistä. Arvion mukaan uudistus koskisi kaikkiaan noin 23 000 vanhempainpäivärahan saajaa ja noin 12 000 sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan saajaa.

Vanhempainpäivärahojen määräytymisperusteiden muutos parantaisi arviolta yli 3 500 sellaisen vanhemman taloudellista asemaa, jotka siirtyvät työttömyysetuuden piiristä vanhempainpäivärahajärjestelmän piiriin. Uudistus koskisi arviolta 3 400 peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saajaa sekä 150 ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saajaa.

Sairausvakuutuksesta lääkekorvauksia maksettiin vuonna 2001 kaikkiaan lähes 3,4 miljoonalle vakuutetulle eli noin 65 prosentille väestöstä. Eri korvausluokissa korvaussaaajien määrä on jakautunut siten, että yli 3,2 miljoonaa vakuutettua on saanut lääkekustannuksiinsa peruskorvauksen sairausvakuutuksesta ja oikeus erityiskorvaukseen on ollut kaikkiaan noin 1,1 miljoonalla vakuutetulla. Omavastuuosuuksien korottaminen merkitsisi sitä, että vuonna 2003 korvaukseen oikeutettujen määrä vähenisi kahdella prosentilla. Vuonna 2001 vuotuisen omavastuurajan ylittämisen vuoksi lisäkorvaukseen on ollut oikeus 123 000 vakuutetulla. Vuotuisen omavastuurajan korottaminen merkitsisi sitä, että lisäkorvaukseen oikeutettujen vakuutettujen määrä pienenisi noin 4,5 prosentilla. Huomattava osa vakuutetuista, jotka ylittävät nykyisen vuotuisen omavastuurajan, ylittävät omavastuurajan muutamalla kymmenellä eu-

rolla.

Sairausvakuutuskorvauksen tosiasiallinen taso on vuonna 2001 ollut peruskorvattavissa lääkkeissä 41,5 prosenttia lääkkeen hankintahinnasta ja erityiskorvattavien lääkkeiden osalta alemmassa erityiskorvausluokassa 70,7 prosenttia sekä ylempässä erityiskorvausluokassa 96,8 prosenttia. Ehdotetut omavastuuosuuden korotukset merkitsisivät sitä, että korvaustaso laskisi hieman. Ehdotetuilla omavastuuosuuksilla sairausvakuutuksen korvaus olisi peruskorvattavissa lääkkeissä 41 prosenttia, alemmassa erityiskorvausluokassa 70 prosenttia ja ylempässä erityiskorvausluokassa 96 prosenttia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa.

5. Voimaantulo

Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan vuoden 2003 alusta lukien. Sairausvakuutuksen päivärahajärjestelmään ja kuntoutusrahan ehdotettavat tasokorotukset on tarkoitus toteuttaa siten, että jo lain voimaantullessa maksussa olevat päivärahaetuudet korotettaisiin ehdotetun mukaisesti.

Ehdotuksen mukaan työttömyysetuuksien perusteella voitaisiin vanhempainpäivärahat vahvistaa, kun oikeus etuuteen alkaa lain tultua voimaan.

6. Säättämisjärjestys

Säättämisjärjestyksen kannalta on keskeinen Suomen perustuslain 19 §:n 2 momentti. Suomen perustuslakiin sisältyvä perustoimeentulon turvan käsite on voimassa olevasta sosiaaliturvalainsäädännöstä riippumaton. Säännöksen tarkoituksena ei siten ole turvata tavallisella lailla määritellyjä etuuksia tai tällaisten etuuksien tasoa sellaisenaan. Perustoimeentuloa turvaavat sosiaaliturvajärjestelmät on lainsäätäjän tarkoituksen mukaan laadittava siten kattaviksi, ettei niiden ulkopuolelle jää väliinputoajaryhmiä. Järjestelmi-

en ei kuitenkaan tarvitse ulottua sellaisiin henkilöihin, joilla lakisääteiset turvajärjestelmät ja oma tilanteensa kuten esimerkiksi perhesuhteensa muutoin kokonaisuutena arvioiden on toimeentulon edellytykset, vaikka heidän normaalit toimeentulomahdollisuutensa ovatkin esimerkiksi sairauden vuoksi heikentyneet. Suomen perustuslain 19 §:n 2 momentin vaatimuksia ei siten vastaisi sellaiset muutokset, jotka merkitsisivät olennaisella tavalla puuttumista edellä tarkoitettuun tavoin suojattuun perustoimeentulon turvaan. Lääkekorvausten omavastuuosuuksiin ehdotetuissa tarkistuksissa ei ole kyse perustuslain 19 §:n 2 momentin tarkoittamasta muutoksesta.

Esitykseen sisältyvillä ehdotuksilla paran-

netaan erityisesti pienituloisten tai ilman tuloja olevien vakuutettujen sairaus- ja kuntoutusaikaisen toimeentuloturvaa sekä pienten alle vuoden ikäisten lasten vanhempien toimeentuloa lasten kotihoidon ajalta.

Edellä olevan mukaisesti hallituksen esitykseen ei voida katsoa sisältyvän sellaisia ehdotuksia, jotka heikentäisivät Suomen perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua perustoimeentulon turvaa. Tämän johdosta lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä ehdotetun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 9 §:n 1, 5 ja 6 momentti, 18 a §:n 1 momentti, 18 b §:n 1 ja 2 momentti, 22 §:n 1 momentti, 23 e §:n 1 momentti ja 28 a §:n 1 momentti

sellaisina kuin ne ovat 9 §:n 1, 5 ja 6 momentti, 22 §:n 1 momentti ja 23 e §:n 1 momentti laissa 640/2001, 18 a §:n 1 momentti sekä 18 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 1479/2001 ja 28 a § laissa 1255/1989, seuraavasti:

9 §

Lääkkeiden peruskorvaus on 50 prosenttia 10 euroa ylittävstä määrästä kultakin ostokerralta. Lääkkeiden erityiskorvaus on 75 prosenttia viisi euroa ylittävstä määrästä kultakin ostokerralta, kun kysymyksessä on vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoidossa tarvittava välttämätön lääke ja 100 prosenttia viisi euroa ylittävstä määrästä kultakin ostokerralta, kun kysymyksessä on vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoidossa tarvittava vaikutustavaltaan korvaava tai korjaava välttämätön lääke.

Vaikean sairauden hoitoon tarpeellisista kliinisistä ravintovalmisteista korvataan 50 prosenttia 10 euroa tai 75 prosenttia viisi euroa ylittävstä määrästä kultakin ostokerralta sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Korvauksen tasoa määrättäessä otetaan huomioon valmisteen tarpeellisuus ja taloudellisuus. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin, mitä on pidettävä tässä momentissa tarkoitettuna vaikeana sairautena ja korvattavana valmisteena. Edellä 5 §:n 1 momentin 3 a kohdassa tarkoitetuista perusvoiteista korvataan 50 prosenttia 10 euroa ylittävstä määrästä kultakin ostokerralta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin myös siitä, minkälaisella selvityk-

sellä kliinisen ravintovalmisteen tarve on osoitettava.

Kun vakuutetun tämän pykälän mukaan saman kalenterivuoden aikana korvatuista lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista ja perusvoiteista korvaamatta jääneiden kustannusten yhteismäärä ylittää 630 euroa (vuotuinen omavastuuosuus), on hänellä oikeus yli menevältä määrältä lisäkorvaukseen. Lisäkorvaus maksetaan, jos se on kalenterivuodelta enemmän kuin 16,82 euroa. Lisäkorvaus voidaan evätä kokonaan tai osittain, jos vakuutettu on menetellyt vilpillisesti korvauksusta haettaessa tai korvauksen epäämiseen on muu vakuutetusta johtuva erityinen syy.

18 a §

Jos vakuutettu on työkyvyttömyyden alkamista edeltävän neljän kuukauden aikana saanut työttömyysturvalain (/) mukaista työttömyysetuutta tai julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain (/) mukaista koulutustukea tai työllistämistukea työelämävalmennukseen, hänelle työkyvyttömyyden johdosta suoritettava päiväraha on vähintään 86 prosenttia hänelle suoritettujen etuuden määrästä. Tällöin ei työttömyysetuuden ja koulutustuen määrää laskettaessa oteta huomioon

1) työttömyysturvalain 4 luvun 4 §:n mukaista sovittelussa huomioon otettavaa tuloa;

2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja muuta työtuloa;

3) sellaista työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka tämän lain 27 §:n mukaan on vähennettävä päivärahasta;

4) työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan määräytyvästä korotetusta ansio-osasta sitä osaa, jolla se ylittää 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvän ansio-osan; eikä

5) lisäpäiviltä työttömyysturvalain 6 luvun 10 §:n mukaan maksettavan ansiopäivärahan korotetun määrän ansio-osasta sitä osaa, jolla se ylittää 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvän ansio-osan.

18 b §

Kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 55 päivää, maksetaan päivärahaa vähintään 11,45 euroa.

Vakuutetulla, joka on työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneen kolmen kuukauden ajan ollut omasta syystä vailla omaa tai toisen työtä, on 15 §:n 1 momentin estämättä oikeus 11,45 euron suuruiseen päivärahaan, kun työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 55 päivää.

22 §

Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan määrä päivältä on yhtä suuri kuin 16, 17 sekä 18 a §:ssä tarkoitettu päiväraha. Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan määrä on kuitenkin vähintään 11,45 euroa päivältä.

23 e §

Erityishoitorahan määrä päivää kohti on yhtä suuri kuin 16, 17 sekä 18 a §:ssä tarkoitettu päiväraha, kuitenkin vähintään 11,45 euroa.

28 a §

Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea, pidetään samalta ajalta tämän lain mukaisesti suoritettava päiväraha kansaneläkelaitoksen maksaman etuuden määrään saakka tai se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle tämän maksamaa etuutta vastaavalta osalta. Näin pidätetystä tai suoritetusta päivärahan määrästä on vastaavasti voimassa, mitä 28 §:n 3 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Lain 18 a §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahaan, osittaiseen vanhempainrahaan sekä erityishoitorahaan, jos vakuutetun oikeus mainittuihin etuuksiin alkaa tämän lain tultua voimaan.

Lain 18 b §:n 1 ja 2 momentissa, 22 §:n 1 momentissa ja 23 e §:n 1 momentissa säädettyjä määriä sovelletaan etuuteen, joka kohdistuu lain voimassaoloaikaan.

Tämän lain 9 §:n 6 momentissa säädetty rahamäärä vastaa vuodelle 2003 vahvistettua kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) tarkoitettua indeksilukua.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kuntoutusrahalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/1991) 11 § ja 15 §, 18 §:n 4 momentti ja 24 § :n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 11 §, 18 §:n 4 momentti ja 24 § :n 1 momentti laissa 1065/1994 ja 15 § laissa 1480/2001, seuraavasti:

11 §

Maksaminen ilman omavastuu-aikaa

Omavastuu-aikaa ei sovelleta, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen kuntoutuksen alkamista sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai työttömyysturvalain (/) mukaista työttömyysetuutta tai julkisessa työvoimapaalvelusta annetun lain (/) mukaista koulutustukea.

15 §

Työttömyysetuutta, työllistämistukea, koulutustukea tai opintorahaa saaneen kuntoutusrahan määrä

Jos kuntoutuja on kuntoutusrahan alkamista edeltävän neljän kuukauden aikana saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain (/) mukaista koulutustukea tai työllistämistukea työelämävalmennukseen taikka opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai aikuisopintorahaa, kuntoutusrahana maksetaan kuntoutuksen alkaessa vähintään sairausvakuutuslain 18 a §:ssä tarkoitettu euromäärä lisättyinä 10 prosentilla.

18 §

Yhteensovitus

—————
 Jos kuntoutuja on saanut samalta ajalta työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, äitiys- tai isyysrahaa, muuta kuin sairausvakuutuslain 22 §:n 2 momentin mukaista vanhempainrahaa taikka julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea, pidätetään samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha maksetun työttömyysetuuden, sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan tai koulutustuen määrään saakka taikka se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle sen maksamaa etuutta vastaavalta osalta.

24 §

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus

Kuntoutuksen jälkeiseltä ajalta kuntoutusrahaa saaneelle kuntoutujalle voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on kuntoutujan työllistymisen kannalta erityisen tarpeellista. Harkinnanvaraista kun-

toutusavustusta ei makseta kuitenkaan ajalta, jolta henkilöllä on oikeus työttömyysturvain mukaiseen työttömyysetuuteen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2003.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 9 §:n 1, 5 ja 6 momentti, 18 a §:n 1 momentti, 18 b §:n 1 ja 2 momentti, 22 §:n 1 momentti, 23 e §:n 1 momentti ja 28 a §:n 1 momentti

sellaisina kuin ne ovat 9 §:n 1, 5 ja 6 momentti, 22 §:n 1 momentti ja 23 e §:n 1 momentti laissa 640/2001, 18 a §:n 1 momentti sekä 18 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 1479/2001 ja 28 a § laissa 1255/1989, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Lääkkeiden peruskorvaus on 50 prosenttia 8,41 euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta. Lääkkeiden erityiskorvaus on 75 prosenttia 4,20 euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta, kun kysymyksessä on vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoidossa tarvittava välttämätön lääke ja 100 prosenttia 4,20 euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta, kun kysymyksessä on vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoidossa tarvittava vaikutustavaltaan korvaava tai korjaava välttämätön lääke.

Vaikean sairauden hoitoon tarpeellisista kliinisistä ravintovalmisteista korvataan 50 prosenttia 8,41 euroa tai 75 prosenttia 4,20 euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Korvauksen tasoa määrittäessä otetaan huomioon valmisteen tarpeellisuus ja taloudellisuus. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin, mitä on pidettävä tässä momentissa tarkoitettuna

Ehdotus

9 §

Lääkkeiden peruskorvaus on 50 prosenttia 10 euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta. Lääkkeiden erityiskorvaus on 75 prosenttia viisi euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta, kun kysymyksessä on vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoidossa tarvittava välttämätön lääke ja 100 prosenttia viisi euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta, kun kysymyksessä on vaikean ja pitkäaikaisen sairauden hoidossa tarvittava vaikutustavaltaan korvaava tai korjaava välttämätön lääke.

Vaikean sairauden hoitoon tarpeellisista kliinisistä ravintovalmisteista korvataan 50 prosenttia 10 euroa tai 75 prosenttia viisi euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Korvauksen tasoa määrittäessä otetaan huomioon valmisteen tarpeellisuus ja taloudellisuus. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin, mitä on pidettävä tässä momentissa tarkoitettuna

vaikeana sairautena ja korvattavana valmis- teena. Edellä 5 §:n 1 momentin 3 a kohdas- sa tarkoitetuista perusvoiteista korvataan 50 prosenttia 8,41 euroa ylittävstä määrästä kultakin ostokerralta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin myös siitä, minkälaisella selvityksellä kliinisen ravinto- valmisteiden tarve on osoitettava.

Kun vakuutetun tämän pykälän mukaan saman kalenterivuoden aikana korvatuista lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista ja perusvoiteista korvaamatta jääneiden kus- tannusten yhteismäärä ylittää 580,21 euroa (vuotuinen omavastuuosuus), on hänellä oikeus yli menevältä määrältä lisäkorvauk- seen. Lisäkorvaus maksetaan, jos se on ka- lenterivuodelta enemmän kuin 16,82 euroa. Lisäkorvaus voidaan evätä kokonaan tai osittain, jos vakuutettu on menetellyt vilpil- lisesti korvausta haettaessa tai korvauksen epäämiseen on muu vakuutetusta johtuva erityinen syy.

18 a §

Jos vakuutettu on työkyvyttömyyden al- kamista edeltävän neljän kuukauden aikana saanut työttömyysturvalain (602/1984) mu- kaista työttömyyspäivärahaa, työllisyysase- tuksen (1363/1997) 9 luvun mukaista työl- listämistukea työharjoittelussa, työmarkki- natuesta annetun lain (1542/1993) mukaista työmarkkinatukea tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukaista koulutustukea, hänelle työkyvyttömyyden johdosta suoritettava päiväraha on vähintään 86 prosenttia hänelle suoritettua työttömyyspäivärahan, työllis- tämistuen, työmarkkinatuen tai koulutustu- en määrästä. Tällöin ei työttömyyspäivära- han, työmarkkinatuen ja koulutustuen mää- rää laskettaessa oteta huomioon

1) työttömyysturvalain 17 ja 18 §:ssä tar- koitettua palkkaa ja muuta työtuloa;

2) työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuk- sesta annetun lain 18 §:ssä tarkoitettua palkkaa ja muuta työtuloa; eikä

3) sellaisia työttömyysturvalain 27 §:ssä tarkoitettuja etuuksia, jotka tämän lain 27 §:n mukaan on vähennettävä päivärahas- ta.

vaikeana sairautena ja korvattavana valmis- teena. Edellä 5 §:n 1 momentin 3 a kohdas- sa tarkoitetuista perusvoiteista korvataan 50 prosenttia 10 euroa ylittävstä määrästä kul- takin ostokerralta. Valtioneuvoston asetuk- sella säädetään tarkemmin myös siitä, min- kälaisella selvityksellä kliinisen ravinto- valmisteiden tarve on osoitettava.

Kun vakuutetun tämän pykälän mukaan saman kalenterivuoden aikana korvatuista lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista ja perusvoiteista korvaamatta jääneiden kus- tannusten yhteismäärä ylittää 630 euroa (vuotuinen omavastuuosuus), on hänellä oi- keus yli menevältä määrältä lisäkorvauk- seen. Lisäkorvaus maksetaan, jos se on ka- lenterivuodelta enemmän kuin 16,82 euroa. Lisäkorvaus voidaan evätä kokonaan tai osittain, jos vakuutettu on menetellyt vilpil- lisesti korvausta haettaessa tai korvauksen epäämiseen on muu vakuutetusta johtuva erityinen syy.

18 a §

Jos vakuutettu on työkyvyttömyyden al- kamista edeltävän neljän kuukauden aikana saanut työttömyysturvalain (/) mukaista työttömyyssetuutta tai julkisesta työvoima- palvelusta annetun lain (/) mukaista kou- lutustukea tai työllistämistukea työelämä- valmennukseen, hänelle työkyvyttömyyden johdosta suoritettava päiväraha on vähin- tään 86 prosenttia hänelle suoritettua etuu- den määrästä. Tällöin ei työttömyyssetuuden ja koulutustuen määrää laskettaessa oteta huomioon

1) työttömyysturvalain 4 luvun 4 §:n mukaista sovittelussa huomioon otettavaa tuloa;

2) julkisesta työvoimapalvelusta anne- tun lain 9 luvun 5 §:ssä tarkoitettua palk- kaa ja muuta työtuloa;

3) sellaista työttömyysturvalain 4 lu- vun 7 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka tämän lain 27 §:n mukaan on vähennettävä päivä- rahasta;

18 b §

Kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 55 päivää, maksetaan päivärahaa vähintään 10,09 euroa.

Vakuutetulla, joka on työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneen kolmen kuukauden ajan ollut omasta syystään vailla omaa tai toisen työtä, on 15 §:n 1 momentin estämättä oikeus 10,09 euron suuruiseen päivärahaan, kun työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 55 päivää.

22 §

Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan määrä päivältä on yhtä suuri kuin 16 ja 17 §:ssä sekä 18 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu päiväraha. Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan määrä on kuitenkin vähintään 10,09 euroa päivältä.

23 e §

Erityishoitorahan määrä päivää kohti on yhtä suuri kuin 16 ja 17 §:ssä sekä 18 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu päiväraha, kuitenkin vähintään 10,09 euroa.

28 a §

Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa, pidätetään samalta ajalta tämän lain mukaisesti suoritettava päiväraha maksetun peruspäivärahan määrään saakka tai se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle maksettua ansioon suhteutettua päivärahaa vastaavalta osalta. Näin pidäte-

4) työttömyysturvalain 6 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan määräytyvästä korotetusta ansio-osasta sitä osaa, jolla se ylittää 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvän ansio-osan; eikä

5) lisäpäiviltä työttömyysturvalain 6 luvun 10 §:n mukaan maksettavan ansio-päivärahan korotetun määrän ansio-osasta sitä osaa, jolla se ylittää 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvän ansio-osan.

18 b §

Kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 55 päivää, maksetaan päivärahaa vähintään 11,45 euroa.

Vakuutetulla, joka on työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneen kolmen kuukauden ajan ollut omasta syystään vailla omaa tai toisen työtä, on 15 §:n 1 momentin estämättä oikeus 11,45 euron suuruiseen päivärahaan, kun työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 55 päivää.

22 §

Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan määrä päivältä on yhtä suuri kuin 16, 17 sekä 18 a §:ssä tarkoitettu päiväraha. Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan määrä on kuitenkin vähintään 11,45 euroa päivältä.

23 e §

Erityishoitorahan määrä päivää kohti on yhtä suuri kuin 16, 17 sekä 18 a §:ssä tarkoitettu päiväraha, kuitenkin vähintään 11,45 euroa.

28 a §

Jos vakuutettu on saanut työkyvyttömyysajalta työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta tai julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea, pidätetään samalta ajalta tämän lain mukaisesti suoritettava päiväraha Kansaneläkelaitoksen maksaman etuuden määrään saakka tai se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle tämän maksamaa etuut-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tystä tai suoritetusta päivärahan määrästä on vastaavasti voimassa, mitä 28 §:n 3 momentissa on säädetty.

ta vastaavalta osalta. Näin pidätetystä tai suoritetusta päivärahan määrästä on vastaavasti voimassa, mitä 28 §:n 3 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Lain 18 a §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahaan, osittaiseen vanhempainrahaan sekä erityishoitorahaan, jos vakuutetun oikeus mainittuihin etuuksiin alkaa tämän lain tultua voimaan.

Lain 18 b §:n 1 ja 2 momentissa, 22 §:n 1 momentissa ja 23 e §:n 1 momentissa säädettyjä määriä sovelletaan etuuteen, joka kohdistuu lain voimassaoloaikaan.

Tämän lain 9 §:n 6 momentissa säädetty rahamäärä vastaa vuodelle 2003 vahvistettua kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) tarkoitettua indeksilukua.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

kuntoutusrahalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun kuntoutusrahalain (611/1991) 11 § ja 15 §, 18 §:n 4 momentti ja 24 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 11 §, 18 §:n 4 momentti ja 24 §:n 1 momentti laissa 1065/1994 ja 15 § laissa 1480/2001, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

11 §

11 §

*Maksaminen ilman omavastuu-aikaa**Maksaminen ilman omavastuu-aikaa*

Omavastuu-aikaa ei sovelleta, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen kuntoutuksen alkamista sairausvakuutuslain mukaista päi-

Omavastuu-aikaa ei sovelleta, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen kuntoutuksen alkamista sairausvakuutuslain mukaista päi-

värahaa, työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain (1542/93) mukaista työmarkkinatukea.

15 §

Työttömyysturvaa, työmarkkinatukea, työllistämistukea, koulutustukea tai opintorahaa saaneen kuntoutusrahan määrä

Jos kuntoutuja on kuntoutusrahan alkamista edeltävän neljän kuukauden aikana saanut työttömyysturvalain (602/1984) mukaista työttömyyspäivärahaa, työllisyysasetuksen (1363/1997) 9 luvun mukaista työllistämistukea työharjoittelussa, työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea, työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukaista koulutustukea, opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai aikuisopintorahaa, kuntoutusrahana maksetaan kuntoutuksen alkaessa vähintään sairausvakuutuslain 18 a §:ssä tarkoitettu euromäärä lisättyinä 10 prosentilla.

värahaa tai työttömyysturvalain (/) mukaista *työttömyysetuutta tai julkisessa työvoimapalvelusta annetun lain (/) mukaista koulutustukea*.

15 §

Työttömyysetuutta, työllistämistukea, koulutustukea tai opintorahaa saaneen kuntoutusrahan määrä

Jos kuntoutuja on kuntoutusrahan alkamista edeltävän neljän kuukauden aikana saanut työttömyysturvalain mukaista *työttömyysetuutta, julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (/)* mukaista koulutustukea tai työllistämistukea *työelämävalmennukseen* taikka opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa tai aikuisopintorahaa, kuntoutusrahana maksetaan kuntoutuksen alkaessa vähintään sairausvakuutuslain 18 a §:ssä tarkoitettu euromäärä lisättyinä 10 prosentilla.

18 §

Yhteensovitus

Jos kuntoutuja on saanut samalta ajalta työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea, sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, äitiys- tai isyysrahaa, muuta kuin sairausvakuutuslain 22 §:n 2 momentin mukaista vanhempainrahaa taikka työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea, pidätetään samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha maksetun työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan, työmarkkinatuen, sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan tai koulutustuen määrään saakka, taikka se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle maksettua ansioonsuhteutettua työttömyyspäivärahaa vastaavalta osalta.

Jos kuntoutuja on saanut samalta ajalta työttömyysturvalain mukaista *työttömyysetuutta*, sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, äitiys- tai isyysrahaa, muuta kuin sairausvakuutuslain 22 §:n 2 momentin mukaista vanhempainrahaa taikka *julkisesta työvoimapalvelusta* annetun lain mukaista koulutustukea, pidätetään samalta ajalta suoritettava kuntoutusraha maksetun *työttömyysetuuden*, sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan tai koulutustuen määrään saakka taikka se suoritetaan asianomaiselle työttömyyskassalle *sen maksamaa etuutta* vastaavalta osalta.

24 §

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus

Kuntoutuksen jälkeiseltä ajalta kuntoutusrahaa saaneelle kuntoutujalle voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on kuntoutujan työllistymisen kannalta erityisen tarpeellista. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei makseta kuitenkaan ajalta, jolta henkilöllä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaiseen työmarkkinatukeen.

24 §

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus

Kuntoutuksen jälkeiseltä ajalta kuntoutusrahaa saaneelle kuntoutujalle voidaan maksaa harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, jos tämä on kuntoutujan työllistymisen kannalta erityisen tarpeellista. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei makseta kuitenkaan ajalta, jolta henkilöllä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyysetuuteen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
